

ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА БЕРШАДСЬКА,

Харківський національний університет внутрішніх справ,
Кременчуцький льотний коледж,
відділення юридичного забезпечення;

 <https://orcid.org/0000-0001-7699-1208>,
e-mail: yuliyaklk@gmail.com

**ТРУДО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АВІАЦІЙНОГО ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ
МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ**

Розглянуто поняття «трудо-правовий статус авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України», визначено й охарактеризовано його особливості. На основі аналізу наукових поглядів учених досліджено теоретичні підходи до визначення понять «статус», «соціальний статус», «правовий статус», «трудова правосуб'єктність», елементів трудо-правового статусу працівника. На основі дослідження нормативних актів проаналізовано вимоги, що висуваються до суб'єктів авіаційного персоналу, особливостей професійної підготовки та виконання трудових функцій авіаційного персоналу. Обґрунтовано, що авіаційний персонал системи Міністерства внутрішніх справ виконує серед іншого правоохоронну функцію, наділений особливим трудо-правовим статусом, який регламентується не тільки загальним законодавством, а й спеціальним.

Ключові слова: *трудова право, авіаційний персонал, правовий статус, трудовий статус, трудова функція.*

Оглядова стаття

ВСТУП. Трудо-правовий статус авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України обумовлюється наявністю певного кола правових норм і є однією зі складових інституту трудового права. Правове регулювання праці авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України відрізняється від трудової діяльності працівників інших масових професій та спеціальностей, тому що їх робота пов'язана з використанням джерел підвищеної небезпеки, напруженістю, різноманітними зовнішніми умовами, за яких реалізується трудова функція, наявністю належного стану здоров'я, який відповідає визначеним стандартам і вимогам, обов'язковою сертифікацією та допуском авіаційного персоналу до діяльності в авіаційній галузі. Саме це обумовлює актуальність і необхідність проведення аналізу й ґрунтовного дослідження порушеної у статті теми.

Державне регулювання діяльності в галузі авіації та використання повітряного простору України спрямоване на гарантування безпеки авіації, забезпечення інтересів держави, національної безпеки та недопущення актів незаконного втручання в діяльність авіації¹. Держава як суб'єкт трудового права

спрямовує свої зусилля на створення умов, необхідних для ефективної та якомога повної зайнятості населення, сприяння працевлаштуванню, підготовку і підвищення трудової кваліфікації, професійних навичок, а також на забезпечення перепідготовки працівників, які змушені змінювати вид професійної діяльності у зв'язку зі змінами в економіці країни. Однак норми права у трудовій сфері України залишають поза увагою питання регулювання трудо-правового статусу авіаційного персоналу в цілому і в системі Міністерства внутрішніх справ України зокрема. Тому в нашій роботі акцентовано дослідницьку увагу на розкритті сутності й змісту трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, встановленні його особливостей, визначенні трудових юридичних гарантій, складу авіаційного персоналу та кола його функцій.

Правовий статус як загальна категорія охоплює правові галузеві та індивідуальні статуси, що висвітлює специфіку окремих визначених правовідносин та їх суб'єктів. Загальний правовий статус, як і загальна правосуб'єктність особи, являє собою динамічну категорію, яка постійно розвивається, вдосконалюється і відповідно змінює властиву їй

¹ Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 № 3393-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) Ук-

раїни. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17> (дата звернення: 17.01.2023).

характеристику. З огляду на це актуальності набуває поняття трудо-правового статусу авіаційного персоналу і в системі Міністерства внутрішніх справ України.

У статті досліджуються різні підходи, які використовуються в юридичній науці, особливу увагу приділено правосуб'єктності, її структурі, що передуює виникненню будь-яких прав і обов'язків. Повсякденна практика переконує в тому, що правосуб'єктність передуює правовідносинам не тільки логічно, але й фактично.

У дослідженні розглянуто трудову функцію авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, яка є важливим елементом, без якого неможливо визначити взаємні права, їх зміст. Саме трудова функція виступає тією правовою формою, якою визначаються всі інші наявні правовідносини та яка є основою для визначення умов праці авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, встановлення їх особливостей. Чітке визначення поняття трудової функції впливає на необхідне та відповідне для кожного підприємства встановлення конкретного режиму робочого часу, тривалості часу відпочинку, а також відповідних пільг, гарантій, переваг, передбачених законодавством та колективним договором, відповідно до напряму роботи, яка виконується на підприємстві, зокрема в авіаційній галузі. Визначеність трудової функції дозволяє окреслити конкретне коло прав і обов'язків, сприяє правильній і науково обґрунтованій організації праці тощо.

Не менш важливим є визначення гарантій авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, які застосовуються для виявлення та окреслення засобів, необхідних для реалізації та забезпечення прав, а також визначення умов, необхідних для реалізації тих чи інших питань.

Враховуючи вищезазначене, обумовлюється актуальність і необхідність проведення аналізу й ґрунтового дослідження порушеної теми у сфері трудового права, необхідність надання власного визначення трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ та визначення кола його особливостей.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою статті є проведення комплексного науково-теоретичного дослідження поняття трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, визначення та характеристика його особливостей. Для досягнення вказаної мети були поставлені такі завдання: визначити поняття

«статус», «соціальний статус», «правовий статус», «трудова правосуб'єктність», елементи трудо-правового статусу працівника; встановити коло суб'єктів авіаційного персоналу, особливості професійної підготовки та виконання трудових функцій авіаційного персоналу; виділити трудові юридичні гарантії; проаналізувати нормативно-правові акти, що регулюють питання трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Наукові пошуки щодо поняття, сутності, структури та правових засад трудо-правового статусу проводилися такими ученими-правознавцями, як О. В. Брусакова, Л. В. Вакарюк, О. В. Добріогло, В. Л. Костюк, С. М. Март'янова, Ю. Н. Тодика, П. Д. Пилипенко, Ю. І. Пивовар, М. О. Піжова та ін. Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій свідчить про наукову зацікавленість названих науковців до порушеної у статті тематики, однак саме визначенню особливостей регулювання трудового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України увага не приділялася. Важливість авіаційної сфери, покликаної забезпечити виконання низки важливих завдань підрозділами силових структур Міністерства внутрішніх справ України, особливо в період дії військового стану, викликана необхідністю підвищення рівня обороноздатності країни, потребує визначення особливостей і специфіки трудової функції авіаційного персоналу, здійснення необхідних додаткових наукових пошуків. З урахуванням цього виникла гостра необхідність на теоретично-науковому рівні надати визначення поняття й особливостей трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, що і вказує на актуальність обраної теми.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Обґрунтованість і вірогідність наукового дослідження забезпечувалися використанням загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. За допомогою діалектичного методу виявлено закономірності, а також тенденції розвитку правового статусу авіаційного персоналу. За допомогою методу аналізу та синтезу досліджено поняття трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України та його особливості. Використання системно-структурного методу дало змогу визначити особливості правового статусу суб'єктів трудових відносин, висвітлити наявний взаємозв'язок між цими суб'єктами на основі їх правового статусу. За допомогою синергетичного методу передбачено процеси переходу

складних систем, що мають неупорядкований стан, у впорядкований і розкрито такі зв'язки між елементами цієї системи. Метод юридичної герменевтики застосовано для розуміння, тлумачення і сприйняття тексту нормативних актів. Компаративістський метод використано під час аналізу правових норм, які закріплені в різних законодавчих актах і регулюють однакові питання трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України, щодо їх узгодженості.

Науково-теоретичне підґрунтя статті становлять наукові праці фахівців у галузі теорії держави і права та трудового права. Зважаючи на те, що наукова теорія повинна бути добре обґрунтованою фактичним матеріалом, вивчено та проаналізовано велику кількість наукових праць щодо визначення правового статусу, трудо-правового статусу, трудової правосуб'єктності.

Стаття ґрунтується на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які визначають правовий статус суб'єктів авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України та особливості його трудо-правового статусу.

Інформаційною та емпіричною основою дослідження є узагальнення практичної діяльності та статистичні матеріали щодо визначення термінів «авіаційний персонал», «трудова функція», «гарантії».

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Авіаційна сфера – особлива сфера діяльності, яка обумовлює особливий трудо-правовий статус працівників. Важливим моментом інституалізації авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України є встановлення доказів, що перерахована сукупність його складових є специфічним системним утворенням. Під системою слід розуміти сукупність елементів, які пов'язані між собою й утворюють певну цілісність, єдність. При цьому властивості цілісної системи визначаються не лише додаванням властивостей її окремих елементів, але й властивостями, особливостями її структури.

Дослідження трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України та його особливостей потребує стислого аналізу його складових. О. В. Брусакова (2020) зауважує, що статусом позначають правове становище особи, тобто таке, що врегульовано правом. Крім того, слід наголосити, що право як складна та багатоспектна категорія вченими-правознавцями сприймається принаймні з двох позицій: як право об'єктивне та як право суб'єктивне.

На думку С. М. Март'янова (2011), сутність терміна «статус» для всіх суб'єктів тотожна й означає те, що властиво низці чи роду явищ, а саме міру свободи, певну можливість поведінки суб'єкта або соціальної групи. Інакше кажучи, слово «статус» передбачає соціально-типові аспекти поведінки. Поняття «соціальний статус» уперше почало використовуватися у Стародавньому Римі (власне, термін «статус» походить з латинської мови й означає «становище»), і його трактування було близьким до сучасного, тобто це поняття визначало місце людини в суспільстві. Соціальний статус – це місце соціального суб'єкта в суспільстві, що передбачає для нього певні специфічні права й обов'язки, правила поведінки.

Поняття «правовий статус» є похідним від більш загального терміна «соціальний статус». Ю. Н. Тодика (2004, с. 186) вважає, що правовий статус – це правове становище індивіда, що відображає його фактичний стан у взаєминах із суспільством, державою, іншими людьми. М. В. Кравчук (2002, с. 86–87) вказує, що правовий статус особи – це сукупність або система всіх належних громадянину суб'єктивних юридичних прав, свобод і обов'язків, що визначають його правове становище в суспільстві, яке закріплене в чинному законодавстві та інших формах права. Категорія правового статусу працівника походить від більш загальної категорії правового статусу особи. О. Ф. Скакун (2000, с. 409) визначає правовий статус особи як систему закріплених у нормативно-правових актах і гарантованих державою прав, свобод, обов'язків, відповідальності, відповідно до яких індивід як суб'єкт права координує свою поведінку в суспільстві. На думку вченої, у структурі правового статусу особи наявні такі елементи: правосуб'єктність, права, їх гарантії, обов'язки і відповідальність.

Отже, правовий статус працівника – це один з проявів правового становища особи, закріпленого Конституцією України та іншими законами. Тому правовий статус особи і правовий статус працівника співвідносяться як загальне та конкретне. Саме категорія правового статусу працівника дозволяє найбільш повно проаналізувати становище працівника як суб'єкта трудового права, адже як правовий статус особи є підґрунтям для правового становища працівника, так і правовий статус працівника є орієнтиром для правового становища конкретного працівника, що вступив у трудові правовідносини. Професор В. С. Венедиктов (2004, с. 47) зазначав, що статус працівника набувається фізичною особою за наявності в неї трудової правосуб'єктності і

факту укладення з нею трудового договору. Ця точка зору відображає такі важливі та кваліфікуючі ознаки працівника, як належність його до категорії фізичних осіб і наявність у нього правосуб'єктності.

Правовий статус особи зумовлює зміст загального правового статусу працівника – трудо-правового статусу, адже всі суб'єкти трудового права є носіями трудових прав і обов'язків у трудовій сфері, мають відповідно до закону правовий статус. Суб'єкти трудового права завдяки правовому статусу можуть брати участь у визначених правовідносинах. Власний правовий статус має кожний із суб'єктів трудового права. Основне призначення правового статусу визначається забезпеченням і фактичним здійсненням права шляхом створення реальних умов для його функціонування та гарантування охорони і захисту. Завдяки цьому юридичні гарантії відображають визначальну роль щодо реалізації прав та обов'язків, чим створюють необхідні умови для ефективного їх функціонування, а також встановлення відповідного обсягу.

На думку І. С. Єпішко (2017), аналіз нормативно-правових актів, які закріплюють положення, що стосуються питань правового статусу працівника правоохоронного органу, дає можливість дійти висновку, що вони мають окремий правовий статус, хоча виконують однакові функції. Відмінність між правовими статусами встановлюється на основі нормативно-правового регулювання їх діяльності.

Підтримуємо висновок П. Д. Пилипенка (1999, с. 142), що правовий статус є явищем об'єктивної дійсності, в якому суб'єкти права набувають правосуб'єктності і стають суб'єктами правовідносин.

Деякі науковці акцентують увагу на тому, що до структури правового статусу входять: правосуб'єктність людини; принципи конституційно-правового статусу людини; права і свободи людини та гарантії їх реалізації; обов'язки людини та гарантії їх виконання (Мельник, Хавронюк, 2002, с. 191).

Спираючись на положення Конституції України та КЗпП України, можна вважати, що елементами трудо-правового статусу працівника є: 1) трудова правосуб'єктність; 2) основні трудові права, свободи й обов'язки; 3) законні інтереси; 4) трудові юридичні гарантії здійснення основних трудових прав, свобод і законних інтересів; 5) трудо-правова відповідальність. Кожен із наведених елементів має самостійний характер і виконує у змісті трудо-правового статусу працівника певну функцію.

М. Г. Александров (1955), визначаючи правосуб'єктність, вказував на те, що вона являє собою визнану державою за окремою людиною чи колективом здатність бути суб'єктом правовідносин. На думку Т. С. Клец (2021), правосуб'єктність визначає відповідність або належність особи до певної категорії учасників суспільних відносин, правовий статус яких характеризується не лише спеціальним набором прав та обов'язків, але й вимогами до самої особи. Ці вимоги, що виявляються в сукупності психофізіологічних, вікових та інших особливостей, демонструють можливість отримати особою відповідний рівень правосуб'єктності.

В. Л. Костюк (2012) пропонує визначення трудової правосуб'єктності як передбаченої нормами трудового права властивості особи мати, володіти, здійснювати (набувати, реалізовувати, виконувати) трудові права та обов'язки, а також нести юридичну відповідальність за їх невиконання чи неналежне виконання. У свою чергу, А. О. Маркін і Л. М. Тимченко (2021) визначили, що трудова правосуб'єктність – це соціально-юридична властивість, якою держава наділяє особу відповідно до потреб суспільного розвитку у сфері трудових відносин.

Тільки розуміючи, що йдеться про характеристику правового становища особи не взагалі, а саме в певній галузі правовідносин, можна зрозуміти сутність трудової правосуб'єктності. Трудова правосуб'єктність є передумовою надання суб'єктові трудового права прав та обов'язків, які безпосередньо впливають з дії закону та є центральним елементом правового статусу особи в контексті динаміки процесу реалізації нею своїх інтересів та мотивів, які призвели до початку такою особою трудових відносин. На думку Л. В. Вакарюк (2018), правовідносини виникають між суб'єктами, які визначені нормами права шляхом вказівки на невід'ємні властивості, притаманні їм як адресатам норм певної галузі права. Тому невід'ємною характеристикою колективних трудових правовідносин є правосуб'єктні відповідно до норм трудового права учасники, які перебувають у реальному правовому зв'язку та взаємодіють між собою, реалізуючи галузевий правовий статус, який визначається відповідним режимом (трудо-правовим).

Отже, трудова правосуб'єктність – це комплекс прав, обов'язків та ступеня відповідальності учасників трудових правовідносин, яких вони набувають, вирішуючи питання про набуття конкретної ролі в таких правовідносинах шляхом втілення наділеного основним законом країни права на працю. Трудова правосуб'єктність як комплекс детермінованих

законодавством прав та обов'язків існує об'єктивно, а тому особи – учасники трудових відносин набувають її, перебуваючи в повній обізнаності стосовно меж та обсягів такої правосуб'єктності. В основі трудової правосуб'єктності лежить здатність до праці, що зумовлюється фізичними та розумовими здібностями. Так, здатність виконувати певну роботу може бути обмеженою віком, станом здоров'я, інколи навіть статтю.

Трудове право має значний ступінь диференціації у правовому регулюванні трудових відносин залежно від умов виробництва, кліматичних умов, суб'єктних ознак і соціальних груп працівників (Скакун, 2000, с. 87–88). Застосування диференційованого підходу до регулювання трудових відносин працівників авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України є закономірним та обумовленим специфікою і змістом професійної діяльності, пов'язаною з обслуговуванням джерела підвищеної небезпеки, особливим режимом роботи в авіаційній сфері, поставленими завданнями та роллю авіації в економіці та обороноздатності країни в цілому.

О. О. Чумак (2020) зазначає, що особливість регулювання правового становища авіаційного персоналу, що входить до складу екіпажу повітряного судна, обумовлюється наявністю норм, які регулюють діяльність екіпажу і є однією зі складових інституту повітряного права. Термін «авіаційний персонал» охоплює певні категорії працівників авіації, трудова діяльність яких пов'язана зі здійсненням льотної експлуатації, технічним обслуговуванням, організацією повітряного руху тощо, тому є цілком логічним затвердження інструкції, яка регламентує вимоги до класифікацій авіаційного персоналу державної авіації України¹.

Авіаційний персонал складається з осіб, які: а) пройшли спеціальну, професійну підготовку; б) мають відповідне свідоцтво; в) здійснюють льотну експлуатацію; г) здійснюють технічне обслуговування повітряних суден; г) здійснюють організацію повітряного руху; д) здійснюють технічну експлуатацію наземних засобів зв'язку, навігації та спостереження. Особа, яка належить до авіаційного персоналу, має відповідати кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою, станом здоров'я та ма-

¹ Інструкція про класифікацію авіаційного персоналу державної авіації України : затв. Наказом МО України від 05.01.2015 № 3 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0079-15> (дата звернення: 17.01.2023).

ти належним чином оформлене свідоцтво згідно з авіаційними правилами України².

Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 року³ авіаційний персонал розподіляє на дві групи залежно від того, у польоті чи на землі працівник виконує свої професійні обов'язки.

Кваліфікаційні характеристики, відповідні вимоги, які обов'язково висуваються до рівня професійних знань, відповідної освіти, стажу професійної діяльності, встановлюються локальним нормативним актом відповідного міністерства⁴.

Трудові відносини та соціальний захист авіаційного персоналу регулюються законодавством України про працю, соціальне страхування і державну допомогу, іншими актами законодавства України, галузевою угодою між центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту і профспілками працівників цивільної авіації України, колективними договорами підприємств. Особливості умов праці, соціально-побутового, житлового забезпечення, режиму робочого часу, часу відпочинку окремих категорій авіаційного персоналу встановлюються законодавством з урахуванням міжнародних вимог та рекомендацій щодо безпечних умов праці та особливих умов соціального захисту окремих категорій авіаційного персоналу⁵.

Особливості правового регулювання професійної підготовки та виконання трудових функцій авіаційного персоналу знайшли своє

² Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 № 3393-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17> (дата звернення: 17.01.2023).

³ Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 : від 07.12.1944 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038 (дата звернення: 17.01.2023).

⁴ Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 68 «Авіаційний транспорт». Професії керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців та робітників : затв. Наказом М-ва транспорту України від 17.07.2002 № 488 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va488361-02> (дата звернення: 17.01.2023).

⁵ Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 № 3393-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17> (дата звернення: 17.01.2023).

закріплення вже під час допуску до роботи та в інших сферах трудових правовідносин, зокрема це стосується таких інститутів, як робочий час і час відпочинку. Відповідно до Правил визначення робочого часу та часу відпочинку екіпажів повітряних суден цивільної авіації України робочий час – це час, протягом якого екіпаж повітряного судна зобов'язаний виконувати роботу, визначену трудовим договором і правилами внутрішнього трудового розпорядку¹.

Вікові обмеження, які висуваються для членів екіпажу, також впливають на допуск останніх до виконання професійних обов'язків. Авіаційними правилами України «Технічні вимоги та адміністративні процедури для льотних екіпажів цивільної авіації» для отримання відповідної трудо-правової характеристики у здійсненні діяльності в авіаційній галузі визначені такі вікові градації: вік курсанта-пілота на час першого самостійного польоту – 16 років; мінімальний вік заявників на отримання свідоцтва приватного пілота літаків або вертольотів – не менше 17 років; мінімальний вік заявників на отримання свідоцтва комерційного пілота літаків або вертольотів – не менше 18 років. Верхня вікова межа, до якої особа може виконувати функції з авіаційним напрямом, встановлена Повітряним кодексом України: пілоту комерційної авіації дозволяється виконувати функції командира повітряного судна під час здійснення польотів до досягнення ним 60 років; 65 років – якщо польоти виконуються у складі екіпажу на повітряному судні, сертифікованому для виконання польотів більш як одним пілотом, і другий пілот має менш ніж 60 років; пілоту комерційної авіації, який виконує функції другого пілота, дозволяється виконувати свої обов'язки під час здійснення польотів до досягнення 65 років².

¹ Про затвердження Правил визначення робочого часу та часу відпочинку екіпажів повітряних суден цивільної авіації України : Наказ М-ва транспорту України від 02.04.2002 № 219 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0390-02> (дата звернення: 17.01.2023).

² Про затвердження Авіаційних правил України «Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації» : Наказ Держ авіаційної служби України від 05.07.2018 № 682 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-18> (дата звернення: 17.01.2023).

Виконання трудової функції авіаційним персоналом потребує наявності в пілотів різних типів повітряних суден, робота яких передбачає необхідність використання радіозв'язку, свідоцтва про відповідний рівень володіння англійською або іншою мовою, яка підлягає використанню під час радіозв'язку в польоті у визначеному повітряному просторі. Рівень володіння іноземною мовою має становити необхідний робочий рівень щодо використання та вживання фразеології та мови в цілому.

Трудові функції авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України встановлюють взаємні права та обов'язки сторін в авіаційній галузі.

Тлумачення трудової функції пропонує В. А. Прудников (2020), на думку якого вона є правовою формою, яка опосередковує всі інші умови змісту трудового правовідношення, тобто є підґрунтям для визначення інших умов праці конкретного працівника. Дослідник А. М. Юшко (1999, с. 34) наголошує, що трудову функцію варто розглядати як сукупність встановлених угодою сторін завдань та обов'язків певної складності, обмежених професією (спеціальністю), довідником кваліфікаційних характеристик чи іншим розсудом сторін. На думку П. Д. Пилипенко (2003), професія, спеціальність, кваліфікація – це ті основні аргументи, якими оперує працівник під час укладення трудового договору, і саме завдяки їм він може претендувати на зайняття відповідної посади чи бути допущений до виконання певної роботи. При цьому професія, спеціальність, кваліфікація не можуть довільно трактуватися сторонами під час укладення трудового договору. Ці параметри відомі наперед, вони засвідчуються спеціальними документами (дипломами, посвідченнями тощо) і за взаємною згодою сторони змінити їх не спроможні. О. Є. Костюченко (2018) стверджує, що «трудова функція – це коло трудових прав та обов'язків працівника, які встановлюються на основі роду трудової діяльності, професії, спеціальності тощо, зміст, обсяг та порядок виконання яких визначається сторонами через кваліфікацію працівника в трудовому договорі з урахуванням локальних нормативних актів роботодавця та актів соціального партнерства».

Особливістю трудової функції авіаційного персоналу системи Міністерства внутрішніх справ є поєднання функцій керування повітряним судном, його технічного обслуговування, виконання диспетчерських функцій з управління повітряним простором тощо із правоохоронною функцією, адже правоохоронна

діяльність є багатоаспектною, її складана система реалізується за багатьма напрямками, одними з яких є діяльність щодо захисту державної (національної) безпеки, державного кордону та охорони правопорядку, виявлення, запобігання та розслідування злочинів. Правоохоронні органи країни є ключовими в системі органів виконавчої влади та є необхідною умовою захисту конституційного ладу, забезпечення законності й правопорядку, дотримання прав і свобод людини та громадянина й охорони внутрішньої безпеки від внутрішніх загроз (Макарчук, 2020).

Особливу увагу на реалізацію правоохоронної функції в галузі авіації звертають Ю. І. Пивовар, О. І. Сторощук та О. В. Дириєнко (2020), які зазначають, що для потенційно нових видів авіації має бути сформований та ефективно діяти правовий режим реалізації правоохоронної функції держави.

Трудова функція працівників авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України – це встановлений компетентними державними органами та угодою сторін трудового договору перелік завдань та обов'язків у галузі авіації, обумовлених використанням об'єктів підвищеної небезпеки, технічним обслуговуванням авіаційної техніки, організацією управління повітряного руху, спрямованих на забезпечення й охорону прав і свобод громадян, підтримання безпеки та порядку в державі, які працівник на підставі знань (умінь) і професійної авіаційної підготовки повинен виконувати відповідно до своєї спеціальності, кваліфікації, посади (професії). Специфіка трудової функції працівників авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України висвітлює основну мету діяльності авіаційної галузі, а умови праці таких працівників вказують на те, в яких саме умовах досягається ця мета.

Система трудових прав, що складають правовий статус працівника, забезпечується також низкою юридичних гарантій. Це закріплені в чинному законодавстві, міжнародно-правових актах і положеннях трудового договору умови, що забезпечують виконання іншою стороною трудових правовідносин своїх обов'язків та є підставою для захисту працівником своїх порушених трудових прав у спосіб та формі, що не заборонені законом. Основними гарантіями працівників є такі, що забезпечують: 1) вступ у трудові правовідносини; 2) безперешкодне здійснення трудових прав громадян у трудових і пов'язаних з ними правовідносинах; 3) відновлення порушених трудових прав працівників. Трудові юридичні

гарантії об'єднуються за інститутами трудового права, зокрема гарантії, що стосуються укладення, виконання та розірвання трудового договору, гарантії щодо відпусток (основних, додаткових, на навчання, по догляду за дитиною тощо), гарантії стосовно інституту оплати праці тощо.

Варто зазначити, що перелік гарантій реалізації права на працю встановлений міжнародними актами. Наприклад, як зазначає В. Л. Костюк (2011), концептуальною рисою Європейської соціальної хартії (переглянутої) є те, що у ній визначено як трудові права та принципи їх гарантування, так і самі гарантії здійснення трудових прав. На думку М. О. Пижової (2021), кількість правових гарантій повинна бути достатньою, оптимальною, а самі засоби, способи і умови мають бути реальними. У цьому контексті ми маємо розуміти, що не всі правові норми є юридичними гарантіями прав і свобод громадян, а лише ті, що містять визначені засоби і способи, за допомогою яких досягається безперешкодне користування правами й виконання обов'язків, захист прав і свобод та відновлення у випадку їхнього порушення.

На думку М. М. Гуренко (1999, с. 70), гарантії прав і свобод людини та громадянина являють собою систему норм, принципів, умов і вимог, які у сукупності забезпечують дотримання прав, свобод і законних інтересів. Ефективність цієї системи залежить від різноманітних факторів, але основним серед них є належність визначених елементів до системи функціонування державної влади. До них відносять: належність Основного Закону, дія якого не може бути зупинена самовільно; визнання державної влади вихідною від Конституції, закріплення на конституційному рівні основних прав і свобод людини та громадянина; наявність незалежної судової влади. Система гарантій прав і свобод людини включає в себе засади як економічного, так і соціального та правового характеру, які необхідні для реалізації прав і свобод та механізму їх захисту. О. Ф. Скакун (2000, с. 187), наприклад, виділяє соціально-економічні, політичні, ідеологічні (духовно-моральні) та юридичні гарантії.

Гарантії у трудовому праві – це передбачені правовими нормами правила, які гарантують права осіб у процесі виникнення, існування, зміни та припинення трудових правовідносин. Юридичні гарантії – це встановлений державою порядок діяльності державних органів та установ, громадських організацій, спрямований на попередження та припинення посягань на права громадян, на відновлення цих

прав і залучення до відповідальності за їх порушення (Добриогло, 2020). Саме за допомогою юридичних гарантій, правових та організаційно-правових засобів і способів досягається належна реалізація прав та відповідне виконання посадових і функціональних обов'язків.

Для працівників авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України встановлюються гарантії робочого часу та часу відпочинку, тривалість яких встановлюється відповідно до вимог чинного законодавства. Також до гарантій належать соціальні гарантії держави, які передбачають надання найважливіших благ і послуг. Особливе місце серед гарантій авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України посідає загальнообов'язкове соціальне державне страхування, яке можна визначити як цілісну систему прав, обов'язків і гарантій, воно передбачає страховий захист від настання різноманітних соціальних ризиків: втрата працездатності через хворобу, нещасний випадок, втрата роботи тощо.

Держава, враховуючи ситуацію в країні у зв'язку з уведенням воєнного стану, надала гарантії розглядуваній категорії працівників щодо можливості перетинання кордону. Так, Кабінет Міністрів України Постановою від 4 жовтня 2022 р. № 1148¹ доповнив Правила перетинання державного кордону громадянами України² пунктом 2-13, яким дозволив під час воєнного стану пропускати через державний кордон громадян України чоловічої статі віком від 18 до 60 років, що належать до авіаційного персоналу, є державними інспекторами з авіаційного нагляду або особами, уповноваженими на проведення перевірок Державіаслужби, працівниками Державного авіаційного підприємства «Україна», якщо вони прямують для роботи (виконання службових обов'язків) за кордоном або тренажерної підготовки. У свою чергу, значна частина авіаційних працівників (пілоти, інженери, механі-

ки та ін.) добровільно виявили бажання забезпечувати функціонування військової авіації на професійному рівні, що надзвичайно важливо під час дії воєнного стану.

Гарантією здійснення трудових прав є система засобів, способів і умов, які встановлюються державою або угодою сторін, за допомогою яких сторони правовідносин можуть охороняти, захищати та відновити своє порушене право. Гарантії виконують роль того надійного містка, який забезпечує необхідний в основах правового статусу особи перехід від загального до окремого, від проголошеної в законі можливості до дійсності. Гарантії вкрай необхідні та важливі як для правового статусу в цілому, так і для кожного його елемента.

ВИСНОВКИ. Проведене нами дослідження дає змогу назвати особливості трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України:

1) виконання трудової функції пов'язане з експлуатацією джерел підвищеної небезпеки (різних типів повітряних суден), напруженим характером роботи, підвищеним рівнем психоемоційного навантаження, обумовленого виконанням службових обов'язків у важких та небезпечних умовах праці, різноманітними зовнішніми умовами, за яких реалізується трудова функція;

2) відповідність кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою, що передбачає опанування знань в авіаційній галузі, практичну підготовленість і натренованість льотного складу, особливі вимоги до віку особи та володіння на належному рівні іноземною мовою;

3) обов'язковість сертифікації та допуску авіаційного персоналу до авіаційної діяльності згідно з Авіаційними правилами України, наявність належним чином оформленого свідоцтва;

4) авіаційний персонал, який виконує службові завдання з пілотування повітряного судна, повинен мати відповідний стан здоров'я, який потрібно періодично підтверджувати;

5) врегулювання питання трудового статусу авіаційного персоналу як загальними нормами трудового права (КЗпП України), так і спеціальними (Повітряним кодексом України, численними авіаційними правилами);

6) виконання правоохоронної функції авіаційним персоналом у системі Міністерства внутрішніх справ України, тому що їх професійні завдання нерозривно пов'язані з надзвичайно важливими для держави інтересами щодо захисту правопорядку й безпеки в державі та суспільстві;

7) особлива регламентація робочого часу, часу відпочинку, відповідальності, гарантій,

¹ Про внесення зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2022 № 1148 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148-2022-п> (дата звернення: 17.01.2023).

² Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п> (дата звернення: 17.01.2023).

які сприяють установленню стабільності трудових відносин.

Враховуючи важливе значення авіаційної діяльності в нашій державі, складність роботи, нетиповий характер трудових відносин у цій сфері, низку інших особливостей, які визначають специфіку трудо-правового статусу, вважаємо, що підбір персоналу має здійснюватися ретельно та відповідально.

Трудо-правовий статус авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України є правовою формою, яка опосе-

редковує всі умови, права, обов'язки, гарантії їх реалізації, що має відповідну специфіку, а саме виконання трудових обов'язків в авіаційній сфері та реалізація правоохоронної функції, відповідно до яких трудове законодавство встановлює спеціальні норми.

Правове регулювання трудо-правового статусу авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України потребує свого подальшого дослідження науковцями в галузі трудового права та впровадження відповідних здобутків на нормативно-практичному рівні.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Александров Н. Г. Законность правоотношения в советском обществе. М. : Госюриздат, 1955. 176 с.
2. Брусакова О. В. Адміністративно-правовий статус авіаційного персоналу в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 1. С. 82–87. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2020-1-82-87>.
3. Вакарюк Л. В. Правові режими в трудовому праві України : монографія. Чернівці : Родовід, 2018. 415 с.
4. Венедиктов В. С. Трудовое право Украины (Общая часть) : учеб. пособие. Симферополь : ДОЛЯ, 2004. 164 с.
5. Гуренко М. Н. Конституционное право Украины : курс лекций. Мариуполь, 1999. 124 с.
6. Добрієгло О. В. Поняття і сутність трудових гарантій прав працівників. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 170–172. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/44>.
7. Єпішко І. С. Працівник правоохоронного органу як представник держави. *Форум права*. 2017. № 5. С. 138–142. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1194582>.
8. Клец Т. С. Трудова правосуб'єктність крізь призму трудової відповідальності: теоретико-методологічний підхід. *Європейські перспективи*. 2021. № 1. С. 160–166. DOI: <https://doi.org/10.32782/EP.2021.25>.
9. Костюк В. Л. Європейська соціальна хартія (переглянута): тенденції удосконалення правового становища суб'єктів трудового права. *Юридична наука*. 2011. № 3. С. 48–53.
10. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Вид. Карпенко В. М., 2012. 464 с.
11. Костюченко О. Є. Соціальне призначення трудового права: проблеми теорії та практики : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. Харків, 2018. 449 с.
12. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права : навч. посіб. 3-тє вид., змін. і допов. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 247 с.
13. Макаруч В. В. Поняття правового статусу правоохоронних органів. *Правові горизонти*. 2020. № 23 (36). С. 90–94. DOI: <https://doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i23.p90>.
14. Маркін А. О., Тимченко Л. М. Правовий статус та трудова правосуб'єктність в науці трудового права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. № 65. С. 176–179. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.32>.
15. Мартянова С. М. Правовий статус судів Війська Запорозького козацько-гетьманської доби : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2011. 208 с.
16. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 576 с.
17. Пивовар Ю. І., Сторощук О. І., Дирієнко О. В. Сфера і об'єкт адміністративно-правового забезпечення реалізації правоохоронної функції держави в авіації. *Юридичний вісник*. 2020. № 4. С. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.57.15038>.
18. Пижова М. О. Функції юридичних гарантій у трудовому праві: актуальні питання. *Право та інновації*. 2021. № 1 (33). С. 41–45. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-1\(33\)-6](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-1(33)-6).
19. Пилипенко П. Д. Підстави виникнення індивідуальних трудових правовідносин. Київ : Знання, 2003. 146 с.
20. Пилипенко П. Д. Проблеми теорії трудового права : монографія. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 1999. 214 с.
21. Прудников В. А. Трудова функція працівника – основний елемент змісту трудового договору. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 70–75. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-2.11>.

22. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учебник. Харьков : Одиссей, 2000. 615 с.
23. Тодыка Ю. Н., Тодыка О. Ю. Конституционно-правовой статус человека и гражданина в Украине. Киев : Ин Юре, 2004. 398 с.
24. Чумак О. О. Особливості адміністративно-правового статусу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 192–196. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.32>.
25. Юшко А. М. Переведення на іншу роботу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Харків, 1999. 228 с.

Надійшла до редакції: 19.01.2023

Прийнята до опублікування: 14.02.2023

REFERENCES

1. Aleksandrov, N. G. (1955). *Legality of the legal relationship in the Soviet society*. Gosyurizdat.
2. Brusakova, O. V. (2020). Administrative legal status of aviation personnel in Ukraine. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1, 82-87. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2020-1-82-87>.
3. Chumak, O. O. (2020). Peculiarities of administrative and legal status. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 4, 192-196. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.32>.
4. Dobriohlo, O. V. (2020). Concept and essence of labor guarantees of employees rights. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 2, 170-172. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/44>.
5. Gurenko, M. N. (1999). *Constitutional law of Ukraine*. Mariupol.
6. Kliets, T. S. (2021). Labor legal personality through the prism of labor responsibility: a theoretical and methodological approach. *European Perspectives*, 1, 160-166. <https://doi.org/10.32782/EP.2021.25>.
7. Kostiuchenko, O. Ye. (2018). *Social assignment of labor law: problems of theory and practice* [Candidate dissertation, Kharkiv].
8. Kostiuk, V. L. (2011). European social charter (revised): trends in improving the legal position of subjects of labor law. *Juridical Science*, 3, 48-53.
9. Kostiuk, V. L. (2012). *Legal personality in labor law: problems of theory and practices*. V. M. Karpenko Publisher.
10. Kravchuk, M. V. (2002). *The theory of state and law. Problems of the theory of state and law* (3rd ed.). Carte Blanche.
11. Makarchuk, V. V. (2020). The concept of the legal status of law enforcement agencies. *Legal Horizons*, 23(36), 90-94. <https://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i23.p90>.
12. Markin, A. O., & Tymchenko, L. M. (2021). Legal status and labor legal entity in the science of labor law. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 65, 176-179. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.32>.
13. Martianova, S. M. (2011). *The legal status of the courts of the Zaporizhzhia Army of the Cossack-Hetman era* [Candidate dissertation, Lviv State University of Internal Affairs].
14. Melnyk, M. I., & Havroniuk, M. I. (2002). *Law enforcement agencies and law enforcement activities*. Atika.
15. Prudnykov, V. A. (2020). Labor function of the employer – the main element of the contents of the labor contract. *Law and Society*, 2, 70-75. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-2.11>.
16. Pylypenko, P. D. (1999). *Problems of labor law theory*. Ivan Franko Lviv National University.
17. Pylypenko, P. D. (2003). *Grounds for the emergence of individual labor relations*. Knowledge.
18. Pyvovar, Yu. I., Storoshchuk, O. I., & Dyriienko, O. V. (2020). Sphere and object of administrative and legal support for the implementation of the state law enforcement function in aviation. *Law Herald*, 4, 15-26. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.57.15038>.
19. Pyzhova, M. O. (2021). Functions of legal guarantees in labor law: current issues. *Law and Innovations*, 1(33), 41-45. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-1\(33\)-6](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-1(33)-6).
20. Skakun, O. F. (2000). *Theory of state and law*. Odyssey.
21. Todyka, Yu. N., & Todyka, O. Yu. (2004). *Constitutional and legal status of a person and a citizen in Ukraine*. In Yure.
22. Vakariuk, L. V. (2018). *Legal regimes in labor law of Ukraine*. Rodovid.
23. Venediktov, V. S. (2004). *Labor law of Ukraine (General part)*. Fate.
24. Yepishko, I. S. (2017). Employee of a law enforcement agency as a representative of the state. *Forum of Law*, 5, 138-142. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1194582>.
25. Yushko, A. M. (1999). *Transfer to another job* [Candidate dissertation, Yaroslav Mudryi National Law Academy of Ukraine].

Received the editorial office: 19 January 2023

Accepted for publication: 14 February 2023

ЮЛИЯ ВЛАДИМИРОВНА БЕРШАДСКАЯ,

*Харьковский национальный университет внутренних дел,
Кременчугский летный колледж,
отделение юридического обеспечения;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7699-1208>,
e-mail: yuliyaklk@gmail.com*

**ТРУДО-ПРАВОВОЙ СТАТУС АВИАЦИОННОГО ПЕРСОНАЛА В СИСТЕМЕ
МИНИСТЕРСТВА ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ И ЕГО ОСОБЕННОСТИ**

Рассмотрено понятие «трудо-правовой статус авиационного персонала в системе Министерства внутренних дел Украины», определены и охарактеризованы его особенности. На основе анализа научных мыслей ученых исследованы теоретические подходы к определению понятий «статус», «социальный статус», «правовой статус», «трудова правосубъектность», элементов трудо-правового статуса работника. На основе исследования нормативных актов проанализированы требования к субъектам авиационного персонала, особенностям профессиональной подготовки и выполнения трудовых функций авиационного персонала. Обосновано, что авиационный персонал системы Министерства внутренних дел выполняет среди прочего правоохранительную функцию, наделен особым трудо-правовым статусом, который регламентируется не только общим законодательством, но и специальным.

Ключевые слова: *трудовое право, авиационный персонал, правовой статус, трудовой статус, трудовая функция.*

YULIIA VOLODYMYRIVNA BERSHADSKA,

*Kharkiv National University of Internal Affairs,
Kremenchuk Flight College,
Department of Legal Support;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7699-1208>,
e-mail: yuliyaklk@gmail.com*

**LABOR AND LEGAL STATUS OF AVIATION PERSONNEL IN THE SYSTEM OF THE
MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE AND ITS PECULIARITIES**

The relevance and necessity of analyzing and thoroughly researching the issue of legal regulation of aviation personnel's labor in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is due to the specific focus of aviation personnel's labor activity, unlike other mass professions and specialties, the use of sources of the increased danger, the strenuous nature of work, and various external conditions under which the labor function is realized, as well as the availability of proper health conditions defined by standards and requirements, mandatory certification and admission of aviation personnel to activities in the aviation industry, the mandatory certification and admission of aviation personnel to activities in the aviation industry, and the performance by aviation personnel, along with their professional duties, of a law enforcement function aimed at ensuring and maintaining order in the State and society, and increasing the country's defense capability. Therefore, the solution of problems arising within the framework of labor relations in the field of aviation is one of the important components of the analysis of the labor and legal status of aviation personnel in the aviation component of the Ministry of Internal Affairs system.

Based on the analysis of scientific views of scholars, it has been examined theoretical approaches to the definition of the concepts of "status", "social status", "legal status", "labor legal personality", and elements of the employee's labor and legal status; based on the analysis of regulations, the author has examined the requirements for aviation personnel. It has been determined the peculiarities of the labor and legal status of aviation personnel in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: aviation orientation of the labor function; compliance with the qualification requirements on a professional basis, which involves mastering knowledge in the aviation industry, practical preparedness and training of flight personnel, special requirements regarding age, health status of a person, and proper knowledge of a foreign language; mandatory certification and admission of aviation personnel to aviation activities in accordance with the aviation rules of Ukraine, availability of a duly issued certificate; regulation of the labor status of aviation personnel by both general and special rules; performance of law enforcement functions by aviation personnel in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine aimed at realization of the interests of the state extremely important for the protection of law and order and security in the state and society; special regulation

of working hours, rest periods, responsibilities, and guarantees that contribute to the stability of labor relations. Considering the established features, it has been defined the labor and legal status of aviation personnel in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

Key words: *labor law, aviation personnel, legal status, labor status, labor function.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Бершадська Ю. В. Трудо-правовий статус авіаційного персоналу в системі Міністерства внутрішніх справ України та його особливості. *Право і безпека*. 2023. № 1 (88). С. 13–24. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.01>.

Citation (APA): Bershadska, Yu. V. (2023). Labor and legal status of aviation personnel in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and its peculiarities. *Law and Safety*, 1(88), 13–24. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.01>.